

VIVE LA RÉVOLUTION!

Hi-Fi blir ikke helt det samme igjen etter å ha hørt hva Focals nye Sopra No2 kan varte opp med av musikalske krumpring. En høyttaler som tar oss nærmere begrepet "live" musikkgjengivelse!

FOCAL SOPRA NO2

- Type: 3-veis bassrefleks
 - Diskant: 1" invertert Beryllium dome
 - Mellomtone: 6,5"
 - Bass: 2 x 7"
 - Frekvensområde: 34 Hz - 40 kHz (+/- 3dB)
 - Følsomhet: 91 dB (2,83V/1m)
 - Impedans: 8 Ohm nominell, 3,1 minimum
 - Utførelse: Black Lacquer, Carrara White, Imperial Red, Electric Orange, Valnøttfinér
 - Mål: 119 x 36 x 54 cm (H x B x D)
 - Vekt: 55 kg
 - **Pris: 129.990 kr / par**
 - **Web: multirom.no**
-

LYD & BILDE MENER

+ Med et ubønnhørlig, laser-presist fokus, som likevel aldri kommer i veien for musikkglede og "funfactor", pluss en lekker formfaktor og utsøkt byggekvalitet, er det svært mye å like ved Focal Sopra No2.

- Høytalernes svært avslørende karakter krever sin mann av både forsterker og signalkilde. Her er det ingen snarveier!

Focal, tidligere kjent som JMLab etter stifteren Jacques Mahul, er en av Europas mest fremgangsrike høytalereprodusenter. Kanskje aller best kjent for den kompromissløse Utopia-serien, som har fått en velfortjent plass på listen over verdens beste (og utopisk dyre) høytalere. Og slik må det forbli mener Focal - hvis ikke ville det jo ikke være Utopia lenger!

Heldigvis finnes det alternativer for de av oss som ikke sitter på en gullgrube, oljebrønn, eller har en fet arv i vente, men likevel er villige til å strekke oss langt for å oppnå lydmessig Nirvana. Den splitter nye Sopra-serien fra Focal henter mye teknikk direkte fra Utopia, pluss mye nytt. I tillegg har man lagt vekt på formgivningen, noe som resulterer i betydelig lekre linjer enn Focal har vært kjent for tidligere.

FABRIQUÉ EN FRANCE

Noe av det som kjennetegner Focal er at de også er en ledende produsent av høytalerelementer. Det tette samarbeidet mellom avdelingene har resultert i en rekke avanserte og dristige løsninger opp gjennom årene. Fremfor alt bruken av det eksotiske materialet beryllium i diskantelementene, men også spesielle glassfibermembraner og høyeffektive magnetsystemer står på merittlisten.

Undertegnede erfaring med Focal høytalere er fra før av ganske begrenset, men det tar ikke lang tid å skjønne at vi har med en forskningsdrevet og seriøs virksomhet å gjøre. Her er ingenting overlatt til tilfeldigheter, "snake oil" eller overdrevne superlativer - alt er vitenskapelig dokumentert, og bunner i å lage høytalere med så bred og jevn frekvensgang, nøyaktig timing og lav

forvrengning som overhodet mulig. Og som vi etter hvert fikk erfare, er dette en utmerket oppskrift på morsomme høytalere!

SOPRA

Sopra No2 er den største av foreløpig 2 lanserte modeller. En fullvoksen treveis gulvhøytaler, som likevel ikke er større enn at den kan passe fint inn i mange hverdagsrom. Den runde formen gjør dem adskillig mindre dominerende enn mange andre "låvedører" i samme prisklasse. Men selvfølgelig, i en knæsje farge som rød eller oransje blir de vanskelige å gjemme vekk! Og hvorfor skulle man ønske det, når utførelsen er så lekker som dette?

LA QUALITÉ DU SON

Selv om det sikkert finnes unntak fra regelen, har vi til gode å høre noen direkte dårlige høytalere i prisklassen over 100.000. Her befinner vi oss i toppklassen, i brytningspunktet mot de virkelig kompromissløse high-end høytalere, hvor så å si alle produsentene har mye å fare med når det gjelder lyd kvalitet. Hva kan Focal Sopra bringe til bords i en så knalltøff prisklasse? Vel, det låter aldri flatt, grått eller kjedelig, så mye er sikkert!

Sopraene serverer oss musikken med masse energi, nerve og følelser. Det hviler et slags fransk temperament over gjengivelsen, hvor man aldri helt vet når de trykker til neste gang. En runde med favorittlåtene i Tidal-spillelisten avslører at vi har med en svært nøyaktig og avslørende musikkgjengiver å gjøre. Forskjellene er større enn ventet: Enkelte "demo" låter og opptak man tidligere trodde var bra, avsløres som midt på treet. Mens stykker man tidligere hadde avskrevet som for mørke og lukkede, plutselig kan fremstå i nytt lys. Det er hele tiden et ubønnhørlig fokus over lyden, som fremkaller alle detaljer, gode eller dårlige. Men musikksmaken er altetende: Sopraene holder ikke noe tilbake, og her kan du guffe på med en ny Kygo-låt, Infected Mushroom for full spiker, Gustav Holst Planetene eller en runde med noe gammel Led Zep, AC/DC eller Metallica uten å bli skuffet. Og de kan spille HØYT! Dette er en hi-fi høytaler som du uten forlegenhet kan "cranke" på hjemmefesten.

Lydbildet fra Sopraene er noe av det mest presise jeg har opplevd. Kanalseparasjonen mellom venstre og høyre er utmerket, kombinert med et massivt, likevel presist senterbilde. På de beste opptakene kan man høre hvordan lydbildet bretter seg ut i vifteform, med presis plassering av musikerne og ikke

minst, hvordan de er tydelig separert fra hverandre. Dette er kvaliteter vi forbinder med de fleste toppklasse høytalere, men det er tydelig at Focal har oppnådd enda litt skarpere og mer presist fokus enn normalt.

Høytalere har også en uvanlig bred "sweet spot". Med majoriteten av høytalere opplever man et fint fokusert lydbilde sittende rett foran, men så fort man beveger seg ut av senter, faller lydbildet sammen som et korthus. I Sopraenes tilfelle går det imidlertid fint an å sitte i stolen ved siden av og likevel få en god opplevelse - langt fra en selvfølge med mange eksotiske høytalere.

Mange av de avslørende egenskapene kan tilskrives Beryllium-diskanten, som utvilsomt er en av verdens beste. Men den går ikke upåaktet hen: Den som er vant til høflige silkedome-diskanter kan bli vett-skremt av den rå dynamikken Focals inverterte dome er i stand til å frembringe. Ener-gisk, fremadlent, realistisk.

Opplosningsevnen er nærmest total, men tar litt tid å bli vant til, for her vil man høre detaljer som selv studioteknikerne kan ha gått glipp av. Den dynamiske kontrasten gir plass til utrolig mye informasjon i toppen, før alt går i metning. Vokaler, trommevisper, strykere og blåsere, alt skiller lett fra hverandre. For ikke å snakke om piano, som er selve lakmestesten.

Mellomtonen er i samme familie. Når sant skal sies er det nesten umulig å skjelle hvor mellomtone-elementet ruller av, og diskantelementet tar over. De to fungerer nærmest som ett. Plasseringen der mellomtonen er satt litt på hell for å komme på samme siktilinje som diskanten, gjør også at timingen og fokuset stemmer på en prikk. Jeg har så vidt hørt enda bedre samspill fra de beste koaksialelementene, men ikke uten at det også har introdusert noen ulemper på veien.

TREMBLEMENT DE TERRE: JORDSKJELV-BASS

Det krever sitt å skulle matche diskant og mellomtone av dette kaliberet. Noe som illustreres ved bruken av kraftige 13- og 15" basser i de fullvoksne Utopia modellene. Her er Sopra noe mer beskjedent utstyrt med sine to 7-tommere. Det romslige, godt avstvede kabinettet med bassport i bunnen, gir likevel forutsetninger for spenstige bassprestasjoner. Bassen er kontant, stram og lineær, men likevel hardtslående når det behøves. Mangelen på forvrengning og "festpukke!" i bassen gjør at mange musikkstykker låter annerledes enn man er vant til, men

som oftest til det bedre. Den presise, jevne og "boom-frie" bassen gjør det relativt enkelt å finne en god plassering i lytterrommet. Vi endte opp med å ha fronten på høyttalerne ca 70 centimeter fra bak- og sidevegg.

Sopraene går også svært dypt i bassen, nok til å få gulvplankene til å riste på de lavere oktavene. Frekvensområdet oppgis å rekke ned til 28 Hz (-6 dB) men i vårt lytterrom fikk vi både hørbar og følbart bassrespons ned mot 20 Hz, hvilket er en imponerende prestasjon. Selv om det finnes høyttalere med større slagvolum, mer slagkraft og definisjon nederst i dypbassområdet, fortjener Sopra No2 definitivt stempel som fullfrekvens høyttaler. Og selv på de mest hardkokte basstest-låtene er kabinettet fullstendig dødt!

KONKLUSJON

Etter at noen flotte, men litt beherskede "hi-fi" høyttalere har vært innom testrommet er Sopraene et friskt spark i riktig retning. For meg er det kombinasjonen av dynamikk, musikalitet og knivskarp oppløsning som gjør Sopra No2 til en høyinteressant høyttaler. Så klart: I denne klassen skorter det ikke på konkurrenter. Gullvinner KEF Reference 5 og nykommeren B&W 803 D3 er begge nærliggende å nevne. Men bare det å assosieres med "A-liste" høyttalere som dette, sier litt om hvilket nivå Sopra No2 befinner seg på. Disse fyrrige franske skjønnhetene får min varmeste anbefaling, og bør høres av alle som vurderer å knuse sparegrisen til fordel for nye høyttalere - i Lamborghini-oransje! ■

LYDKVALITET	★★★★★★
FUNKSJONALITET	★★★★★★
BRUKERVENNLIGHET	★★★★★★
KVALITETSINNTRYKK	★★★★★★
SAMLET VURDERING	★★★★★★

Second Opinion – Geir Nordby

Andre high-end-høyttalere kan invitere til et nærmest glødende lydbylde, med en forførende farge på musikken. Sopra No2 forsøker ikke å pynte på sannheten, for her stirrer vi i stedet inn i musikken med lupe! Lyse kvinnevokaler står ut med knivskarpt fokus, plantet dønn i midten av et stort lydbylde. Mens dypere mansrøster a la Leonard Cohen og Mark Knopfler også har de tydeligste overtoner, som står i kontrast med en rungende bassrik brystklang. To stemmer i en duett separeres enkelt som bare det!

Instrumentene i et orkester kommer ut med hver sin særegne klangkarakteristikk, uten en

felles farge. Og hør på den skarptromma! Den knaller til så man føler trommeskinnet.

For min del har høyttalerne vært et uvurderlig verktøy for å høre forskjell på de nyeste DAC-ene og forsterkerne. På godt og vondt, da høyttalerne ikke tilgir en halvbra forsterker som for eksempel The Nordic Tone Model 1 gjør! Sopra No2 har heller ikke samme "partypukkel" i bassen som Piega Classic 60.2, men gi dem en skikkelig dynamisk innspilling, og de dunder bra til så man kjenner bassen i mellomgulvet. Men ihjelkomprimert popmusikk er ikke min favorittkost på disse.

LITT OM TEKNIKKEN

Focal har laget et langt og omfattende White Paper som dokumenterer de tekniske løsningene i Sopra-serien, og er anbefalt sengelektyre for de audiofile. Det er ingen tvil om at diskanten har fått mye kjærlighet: Beryllium er ifølge Focal det overlegent beste materialet å bruke til diskantmembranen, lettere og stivere enn både aluminium, titan og magnesium. Og med større følsomhet enn kunstig diamant, hevdes det – sikkert et spark til B&W og deres 800 Diamond-serie. Utfordringen med Beryllium er at egenresonansen ligger høyere i frekvens, og derfor krever et større kabinettvolum enn vanlige diskanter. Ikke noe problem på en Utopia, men verre å få til på en slank

høyttaler som Sopra. Focal har løst dette med et åpent diskantkammer som munnar ut i en hornlading på baksiden. Dette gir diskanten akkurat de rette arbeidsforholdene og legger til rette for en sømløs overgang til mellomtonen.

Det nye mellomtone-elementet er kanskje det virkelige hjertebarbet i Sopra No2. Focal har ifølge dem selv vært «besatt» av å redusere forvrengning i dette viktige frekvensområdet. Ny avansert datasimulasjon har gjort det mulig å utvikle et membran med optimal masse og stivhet. Selve gummiopphenget rundt membranen er også med på å motvirke og

dempe egenresonansen. Resultatet skal være vesentlig renere lyd, akkurat i det området hvor ørene våre er mest følsomme. Basselementene er også av det seriøse slaget. To av Focals patenterte "W" sandwich-membraner av glassfiber. Rundt selve bass-systemet har de bygget et særdeles solid kabinett, med 69 millimeter tykk frontbaffel og kraftige, buede sidevegger av MDF. Selve bassporten munnar ut i bunn av kabinettet, som står på en kraftig glassokkel med integrerte justerbare spikes. Det er i det hele tatt lite som er overlatt til tilfeldighetene ved Sopra No2, og kronen på verket er at de kan leveres i mange spreke farger i tillegg til vanlig trefinér.